

Curaçao

De magische datum van 10-10-'10 is al ruimschoots voorbij. Die datum zou het startschot zijn voor een nieuw begin van het land Curaçao. Maar de ontmanteling van de Nederlandse Antillen heeft nog niet voor de vrijheid gezorgd waar Curaçao op hoopte. Integriteitskwesaties, bemoeienis uit Nederland en gesteggel over onafhankelijkheid. Toch moet het nieuwe land nu echt zelf aan de slag, aldus bijzonder hoogleraar Staatsrecht aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA), Arjen van Rijn.

DOOR ANNEKE POLAK

Dat de constructie van de Nederlandse Antillen niet langer houdbaar was, lag al jaren vast. Alle eilanden - Sint Maarten, Curaçao, Bonaire, Sint Eustatius en Saba - gaven in volksraadplegingen aan een andere

structuur te willen. Op 10-10-'10 werd dit dan eindelijk een feit: Curaçao was 'verlost' van de andere eilanden en kon haar eigen koers gaan varen.

Toch gaat het nieuwe land Curaçao nog niet zo zelfstandig te werk, stelt Van Rijn. „Sinds 10-10-'10 heeft Curaçao geen

'last' meer van de andere eilanden. Volgens mij kan Curaçao de vrijheid en eigen verantwoordelijkheid sindsdien al ten volle waarmaken. Doe het, zou ik zeggen.”

Voorlopig focust het nieuwe land zich op een andere 'last': Nederland. De bemoeienis uit politiek Den Haag stuit veel Curaçaose politici tegen de borst. Er wordt zelfs gesproken over onafhankelijkheid. De verstikking die Curaçao voelde binnen het land Nederlandse Antillen lijkt nu te komen door de relatie met Nederland binnen het koninkrijk, aldus Van Rijn. „Wat ik lastig vind is dat eerst het argument was dat de andere eilanden binnen het Antilliaanse

staatsverband een blok aan het been waren en de ontwikkeling van Curaçao in de weg zaten. Nu is Curaçao van die last bevrijd en zou je denken: lekker aanpakken. Maar nu lijkt opeens Nederland de nieuwe hinderpaal te zijn.”

Volgens Van Rijn moet Curaçao zich meer gaan focussen op de ontwikkeling van het eigen land. „Tientallen jaren was Curaçao verlamd door de discussie over de herstructurering. Dat is nu verleden tijd. Wat let Curaçao nog? Concentreer je nu echt op je eigen ontwikkeling en pak aan in plaats van weer een ander onderwerp te zoeken, dat je afleidt van de 'core business'.”

‘Wat let

Rijkswetten

Tijdens het Interparlementair Koninkrijksoverleg half januari liet Curaçao merken zich nog steeds niet gewaardeerd te voelen als zelfstandige partij binnen het koninkrijk. De delegatie liep weg uit het overleg, onder andere omdat er geen eindbepaling aan de consensusrijkswetten werd gesteld. „Als de Curaçaose delegatie of althans een groot deel daarvan de behoefte voelt om op deze manier een statement te maken, dan moet ze dat vooral doen. Maak van je hart geen moordkuil, we zijn niet van suiker”, meent de staatsrechtgeleerde.

Toch is die ophef over een eindbepaling een storm in een glas water. Als Curaçao namelijk haar werk doet, zijn die consensusrijkswetten vanzelf overbodig. Van Rijn: „Er zijn vijf consensusrijkswetten. De rijkswet die regelt dat er een gemeenschappelijke rechtspraak is via een Gemeenschappelijk Hof van Justitie continueert alleen maar de situatie zoals die sinds 1986 na het uittreden van Aruba bestond. Het was en is altijd de bedoeling dat de rechtspraak ook toekomstig samen wordt gedaan, dus deze rijkswet is het probleem niet.”

„Dan heb je de Rijkswet Financieel Toezicht, die kort gezegd de eilanden verplicht om niet meer geld uit te geven dan ze ontvangen. Deze rijkswet wordt na vijf jaar geëvalueerd, en dan geldt dat als Curaçao zich drie jaar achtereenvolgens heeft gehouden het begrotingstoezicht wordt beëindigd. Dus ook deze rijkswet kan niet echt het probleem zijn”, aldus Van Rijn.

Dan zijn er nog drie andere rijkswetten: een rijkswet die de samenwerking tussen de Openbaar Ministeries van Curaçao, Sint Maarten en Nederland (BES) bij de bestrijding van de georganiseerde zware criminaliteit regelt, een rijkswet die de samenwerking tussen de politiekorpsen en een gezamenlijke opleiding voor de politiekorpsen regelt en hun kwaliteit en integriteit bewaakt, en een rijkswet die toeziet op een goed functioneren van de gehele justitiële keten inclusief politie, gevangenis en reclassering in het leven roept.

„Ook deze rijkswetten worden na vijf jaar geëvalueerd en dan kunnen ze, als daartoe aanleiding bestaat, in onderling overleg worden beëindigd. Het is al met al dus bepaald niet een open eind”, verklaart Van Rijn.

Op 10 oktober 2010 maakt de vlag van de Nederlandse Antillen op het Brionplein plaats voor de vlag van het nieuwe land Curaçao.

Curaçao nog?'

Het monument bij de Emancipatieboulevard, waarbij de vogels de zes eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen symboliseren. De tekst van het monument luidt: Steunend op eigen kracht doch met de wil elkander bij te staan.

FOTO'S ARCHIEF

Of de rijkswetten na vijf jaar nog stand houden, hangt af van de vraag hoe Curaçao en Sint Maarten er tegen die tijd voorstaan en of ze hun politie en hun justitiële keten serieus op orde hebben, aldus de bijzonder hoogleraar Staatsrecht. „Zo is het nu eenmaal afgesproken en dat is niet voor niets. Het is ook het wisselgeld geweest voor de verregaande kwijtschelding van de Antilliaanse en eilandelijke schulden. Ik zou zeggen: laat zien dat de rijkswetten na vijf jaar niet meer nodig zijn, dan is Curaçao er vanzelf vanaf.”

Voordelen van koninkrijk

De kwijtschelding van de schulden van het land Nederlandse Antillen, die in totaal 1,75 miljard euro bedroegen, is één van de vruchten die Curaçao van het koninkrijk plukt. „Dat is nogal wat. Er wordt heel vanzelfsprekend over gedaan maar dat is het niet.” Maar de status aparte binnen het koninkrijk levert Curaçao meer op dan dat, aldus Van Rijn. Het Nederlandse paspoort, dat onbeperkte toegang tot Nederland en tot de landen van de Europese Unie geeft. „Voor wat betreft de buitenlandse betrekkingen kan Curaçao gebruikmaken van de geoliede machine van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag.”

Ook de verdediging van Curaçao is goed geregeld: de marine staat altijd klaar. „Dankzij de nauwe banden staan Curaçao en Nederland geostrategisch op de kaart en kunnen ze in het Caribisch gebied een belangrijke rol spelen. Hier geldt volgens mij echt: samen sterk. Het lijken allemaal vanzelfsprekendheden omdat we het niet anders kennen, maar bij een eventuele Curaçaose onafhankelijkheid zou het verschil voelbaar zijn. En ongetwijfeld zouden er nieuwe afhankelijkheden in de plaats komen van de afhankelijkheid die sommigen nu van Nederland voelen. Ik weet niet hoe Venezuela zich zou gaan gedragen.”

Voorlopig maakt de Curaçaose regering zich geen enkele zorgen over buurland Venezuela en worden zelfs de banden aan alle kanten aangehaald. De goede band met Nederland brokkelt verder af. De aanbevelingen van de Commissie Rosenmöller, waarin een dringend verzoek wordt gedaan tot onderzoek naar de integriteit van bestuurders, worden in de wind geslagen. Een nadeel van het koninkrijk, zo meent Van Rijn, is dan ook dat je soms te maken hebt met een kritische partner als het gaat om financiële en bestuurlijke governance. „Maar ja, in hoeverre zijn dat nu werkelijk nadelen? Uiteindelijk gaat het om het welzijn van de burgers.

In dat kader is het niet meer dan logisch dat je je als land aan bepaalde regels houdt. Ook in dit opzicht ben je samen sterker.

Nederland wordt op zijn beurt weer vanuit Brussel op de vingers gekeken. Is dat erg? Zoals overall gelden de regels van be-

hoorlijk bestuur. Dat is echter geen beperking van vrijheid, want die regels garanderen nu juist de vrijheid en de veiligheid van de burgers.”

Bovendien valt die bemoeienis vanuit politiek Den Haag best mee, vindt Van Rijn. „Nederland maakt het Curaçao niet onnodig moeilijk. Donner heeft zich in de integriteitsdiscussie het afgelopen najaar heel terughoudend opgesteld. Hij had duidelijk geen zin om in te grijpen, heel verstandig. Nederland zit er echt niet op te wachten om mee te regeren. Den Haag wil niets liever dan dat Curaçao het zelf kan en doet. En het is echt heel simpel: wie zich aan de basisregels houdt kan volgens mij daarbinnen volop zijn gang gaan om zijn eigen samenleving te besturen en te ontwikkelen.”

De focus van de Curaçaose regering moet dan ook niet langer zijn op de bewegingsvrijheid binnen het koninkrijk, maar Curaçao moet zich eindelijk gaan richten op het volwassen maken van het nieuwe land, meent Van Rijn. „Een groot deel van de Curaçaose jongeren heeft te weinig kansen en hunkert naar ontwikkeling, onderwijs en een veilige economische toekomst. Daar is alle energie voor nodig.”

